

แผนปฏิบัติการ
ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
“จังหวัดสะอาด” ประจำปี ๒๕๖๙

โดย กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วน
ตำบลละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ถือเป็นภารกิจสู่การขับเคลื่อน Sustainable Development Goals : SDGs ภายใต้เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๒.๕ ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี ๒๕๗๓ และ เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้นเป้าประสงค์ที่ ๑๓.๒ บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ การวางแผนระดับชาติ แม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายระดับโลกแต่การนำ SDGs ไปปรับให้เหมาะกับบริบท ของพื้นที่ (Localization of the SDGs) เป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมผลักดันตามเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับ บริบทของท้องถิ่น โดยหลักการการขับเคลื่อน SDGs ควรเป็นกระบวนการที่เริ่มจากฐานรากขึ้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงมหาดไทย จึงได้เร่งผลักดันให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พ้องการ บริหารส่วนตำบลละหาน เห็น ความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข ปัญหาจึงได้ จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ๒๕๖๙ ระดับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูล ฝอยของประเทศเพื่อใช้ประกอบใน การดำเนินโครงการ และประกอบการขอรับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการจัดการขยะมูล ฝอยและของเสียอันตรายในพื้นที่ตำบลละหาน ให้มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเริ่มดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) : ซึ่งได้สิ้นสุดในปี ๒๕๖๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ การควบคุมป้องกันการเกิดของเสีย จากต่างประเทศ (Trans-boundary Movement of Wastes and Recyclables) รวมถึงสถานการณ์โรคระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากลที่นานาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) และของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR) โดยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง การจัดทำระบบเก็บขนไม่มีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและยังกำจัดไม่หมด รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบยังขาดประสิทธิภาพและทั่วถึง ที่ผ่านมากรุงเทพมหานครได้แก้ไขปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยการขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐)

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) มุ่งเน้นไปที่การจัดการขยะ ณ ปลายทาง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการลดการเกิดขยะ การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ ๓R ที่แหล่งกำเนิดต่างๆ การส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมด้วยการใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และการแปรรูปผลิตพลังงานอย่างเหมาะสม การกำจัดขยะมูลฝอยต่างจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง จากผลการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทฯ จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยยังไม่บรรลุตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้าน การจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) ต้องการยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยให้ความสำคัญกับการ

จัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันการเกิดขยะ ตั้งแต่การออกแบบ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำและเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด

กรอบแนวคิด

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ (The Waste Management Hierarchy) และการบริหารจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Management Approach) โดยมีมาตรการและแนวทางการจัดการที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบ การผลิต การจัดจำหน่ายการบริโภค การคัดแยก และนำกลับมาใช้ใหม่ และกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนี้

๑. **การจัดการ ณ ต้นทาง** ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) การผลิต และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย ในการร่วมรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิต ตามหลักการขยาย ความสำเร็จของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ในการจัดการขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอาหาร ขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๒. **การจัดการ ณ กลางทาง** ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค โดยการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำ การเรียกคืนกลับไปรีไซเคิลโดยผู้ประกอบการ การลดหรือเลิกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อภาระต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และการสร้างกลไกการคัดแยกขยะ ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะ ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) ทำให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final disposal)

๓. **การจัดการ ณ ปลายทาง** จะใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยผสมผสาน (Integrated Solid Waste Management) ตามที่กำหนดไว้ในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ โดยจัดให้มีระบบกำจัดแบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ก่อนการฝังกลบขั้นสุดท้าย เช่น ระบบคัดแยกและ นำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล การเผาเพื่อผลิตพลังงาน การหมักปุ๋ย เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องฝังกลบให้น้อยที่สุด

๔. **การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ** เพื่อสนับสนุนให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนากฎหมายเพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทางในการจัดการ และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการขยะ เช่น การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ การจัดการขยะพลาสติก เป็นต้น การปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบ เพื่อแก้ปัญหาข้อติดขัดในการจัดการขยะ การพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน สามารถนำมาใช้ ในการวางแผนและตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการวิจัยพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการขยะ

หลักการจัดการ

กรอบแนวคิดการจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ จะให้ความสำคัญกับการจัดการขยะควบคู่ ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้มีการลดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการกำจัดที่ทันสมัยเพื่อ

ลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากปัญหามลพิษต่าง ๆ ในระยะยาว ซึ่งแนวทางการจัดการดังกล่าว สามารถทำได้ ภายใต้หลักการและแนวทางการขยะสมัยใหม่ที่ถูกนำมาใช้ในนานาอารยประเทศ ดังนี้

๑. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model)

ประกอบด้วย (๑) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมยุคใหม่มาพัฒนาต่อยอดพื้นฐานด้านทรัพยากรชีวภาพหรือผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิต เช่น การพัฒนาพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (compostable plastic) ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกจากวัสดุธรรมชาติ (๒) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการนำทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ไปแล้ว หมุนเวียนกลับมาแปรรูปในกระบวนการผลิตอีกครั้ง เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (๓) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทาน มีอายุการใช้งานนาน และสามารถนำรีไซเคิลใหม่ และลดการใช้หรือลดการเติมสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ การจัดการขยะให้สอดคล้องกับแนวทาง BCG Model จะต้องเน้นการควบคุม ป้องกันการเกิดขยะประเภทต่าง ๆ เช่น ขยะอาหาร ขยะพลาสติก รวมถึงภาชนะบรรจุหรือสิ่งหุ้มห่อสินค้าบรรจุภัณฑ์ที่มีการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดการเกิดก๊าซเรือนกระจก เช่น การนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสีย หรือใช้ประโยชน์จากของเสีย โดยการย่อยสลายทางชีวภาพ (Bio-conversion) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Waste to energy) และการนำวัสดุรีไซเคิลมาแปรรูปใช้ใหม่ ส่วนที่เหลือจึงกำจัดในขั้นสุดท้าย โดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) ทั้งนี้ อาจต้องมีการผลักดันให้เกิดตลาดผลิตภัณฑ์จากเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีราคาที่สามารถแข่งขันได้และเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. หลักการ ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) ประกอบด้วย การลดการใช้ (Reduce) ที่แหล่งกำเนิด ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ การผลิต และการบริโภค การลดปริมาณการใช้ลงเหลือใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ และการนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะรีไซเคิล ขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้เข้ามาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตหรือผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสู่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สนับสนุนลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกจากภาคของเสียได้อีกทางหนึ่ง

๓. หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) โดยการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ก่อมลพิษหรือผู้ก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแรงจูงใจให้เกิดการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของประชาชนในการจัดการขยะ

๔. การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) โดยทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการ ฌ ปลายทาง การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนหรือร่วมลงทุนดำเนินงานระบบจัดการขยะ เนื่องจากมีความพร้อมและมีศักยภาพ รวมทั้งสามารถบำรุงรักษาและดูแลระบบในระยะยาวได้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการลงทุนจากภาครัฐและราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เครื่องจักรอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลระบบจัดการขยะ

๕. การขยายขอบเขตความรับผิดชอบ

๕.๑ ความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) โดยให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิตตั้งแต่การผลิตจนเกิดเป็นของเสีย ขยะ หรือซากผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าธรรมเนียมจัดการผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์/ซากบรรจุภัณฑ์เพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำ การรีไซเคิล และการบำบัดกำจัดอย่างปลอดภัย ต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยลดการใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ การออกแบบและผลิตสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน สะดวกต่อการนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้ประโยชน์ด้านพลังงานหรือสลายได้เองตามธรรมชาติ

๕.๒ ความรับผิดชอบของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR) โดยสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบของผู้บริโภค ให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคัดแยก การนำส่งหรือขายคืนซากผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้กับผู้จัดจำหน่าย ศูนย์รับคืน เครื่องขายรับคืนหรือโรงงานที่ให้บริการจัดการซากผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในการลด คัดแยก นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ และแยกทิ้งตามระบบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดไว้ เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

๑.๒ วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยหรือการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ตามหลักการ ๓Rs

๒.๒ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการติดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชน” เพื่อให้กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อ ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

๒.๓ เพื่อให้ส่วนราชการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน มีส่วนร่วมรณรงค์ลด ปริมาณขยะมูลฝอยภายใต้หลักการ ๓Rs และหลักการประชารัฐ

๑.๓ เป้าหมาย

เป้าหมายการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) ภายในปี ๒๕๗๐ มี ๖ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

๑. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๘๐

๒. ขยะบรรจุภัณฑ์มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์

๒.๑ พลาสติก ร้อยละ ๑๐๐

๒.๒ แก้ว ร้อยละ ๘๖

๒.๓ กระดาษ ร้อยละ ๗๔

๒.๔ อะลูมิเนียม ร้อยละ ๘๑

๓. การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ร้อยละ ๒๘

๔. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๕๐

๕. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๑๐๐

๖. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๑๐๐

ตำบลละหาน มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสีย อย่างมีประสิทธิภาพและถูกหลักวิชาการ สามารถลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมของอำเภอลดลงร้อยละ ๕ จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย โดยมีเป้าหมายการดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลงร้อยละ ๕ เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยในปี ๒๕๖๕

๑) ร้อยละ ๑๐๐ ของส่วนราชการ สถานศึกษา ศาสนสถาน ภาคเอกชน และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์

๒) ร้อยละ ๔๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่สามารถเป็นต้นแบบการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย

๓) ร้อยละ ๑๐๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายในชุมชน”

๔) กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ร้อยละ ๗๐ และขยะมูลฝอยติดเชื้อ ร้อยละ ๘๕ ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ

๑.๓.๒ จัดประชุมมอบนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” เพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน และหมู่บ้าน/ชุมชน

๑.๓.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับอำเภอเพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจนและมีผลสัมฤทธิ์ ภายใน ๑ ปี และรายงานผลการให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุกเดือน ตามแบบรายงานที่กำหนด

๑.๓.๔ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

๑.๔ กรอบแนวคิด

(๑) ความเป็นมา

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง การจัดการระบบเก็บขนไม่มีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและยังกำจัดไม่หมด รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบยังขาดประสิทธิภาพและทั่วถึง ที่ผ่านมากกระทรวงมหาดไทยได้แก้ไขปัญหามูลฝอยชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยการขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

(๒) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ภายใต้ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้ระบุถึงปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญกับภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน

ในกรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในมิติ “ความยั่งยืน” ได้ระบุถึงการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ การขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวใหญ่ขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ได้ระบุถึงการเพิ่มศักยภาพเมืองด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๘ข)

(๓) บทบาทและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทย ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)

ปัจจุบันแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ได้สิ้นสุดลงแล้ว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะ ของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) ขึ้น ซึ่งได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยไว้ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและ ของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยดำเนินการ ๓ มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ ๑ การจัดการขยะที่ต้นทาง

ขยะอาหาร (Food Waste)

๑) ป้องกันและลดการเกิดขยะอาหารในภาคผู้จำหน่ายอาหาร อาทิ ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และตลาด ภาคผู้ประกอบการอาหารหรือโรงแรม อาทิ ภัตตาคาร และร้านอาหาร โดยพัฒนาและประยุกต์เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อยกระดับการควบคุมและป้องกันขยะอาหาร จากแหล่งกำเนิด และลดการเกิดอาหารส่วนเกิน โดยส่งเสริมการนำอาหารส่วนเกิน ไปแบ่งปันให้กับผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย

๒) ป้องกันและลดการเกิดขยะอาหารในภาคผู้บริโภค โดยเพิ่มความรู้ให้กับผู้บริโภค ในการลดการเกิดขยะอาหาร และการจัดระบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบกำจัดขยะปลายทาง ในการคัดแยกและนำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๓) จัดทำองค์ความรู้และระบบข้อมูลขยะอาหาร

มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious Waste)

๑) จัดทำแนวทางการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิด ทั้งจากบ้านเรือนและชุมชน ให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในทุกแหล่งกำเนิด และประชาชน ให้มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องในทิศทางเดียวกัน

๒) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ อาทิ ผู้ก่อให้เกิดมูลฝอย โรงพยาบาล คลินิก สถาบันการศึกษา ผู้ป่วย สถานพยาบาลสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

๓) ส่งเสริมการใช้หลักการ ๓Rs ด้วยวิธีการใช้ซ้ำ (Reuse) หรือรีไซเคิล (Recycle) โดยทำให้ปราศจากเชื้อโรค ก่อนนำกลับมาใช้ใหม่ หรือมีความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน

กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

๑) ส่งเสริมให้สถานประกอบการลดปริมาณการใช้สารอันตรายหรือใช้สารอื่นทดแทน ในกระบวนการผลิต และมีการคัดแยกของเสียไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เพื่อลดปริมาณ กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่ต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายให้เหลือน้อยที่สุด

๒) ศึกษาองค์ประกอบขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสามารถใช้ในการวางแผน และกำหนดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสะท้อนถึงลักษณะด้านเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ตนเอง

๓) พัฒนาระบบหรือรูปแบบที่ส่งเสริมให้บ้านเรือน กิจการบางประเภท และแหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ต่าง ๆ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ตามประเภทที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือเทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย โดยใช้กลไกหรือแรงจูงใจ ที่เกี่ยวข้องกับการคืนประโยชน์กลับให้กับบ้านเรือน กิจการบางประเภท หรือแหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ที่มีการคัดแยกขยะ ตั้งแต่ต้นทาง จัดให้มีระบบหรือวิธีการที่เอื้อต่อการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างต้นแบบพื้นที่หรือจังหวัดที่มีการจัดการขยะมูลฝอย ณ กลางทาง

มาตรการที่ ๒ การเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ

๑) เพิ่มศักยภาพการกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพ

๑.๑) ขยะมูลฝอย

๑) ขับเคลื่อนให้มีจำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง เพียงพอที่จะรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้และให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ และส่งเสริมให้เอกชนร่วมทุนโดยเฉพาะกลุ่มพื้นที่ขนาดกลางที่มีศักยภาพการนำขยะไปใช้ประโยชน์และใช้เป็นพลังงานทดแทน ในการผลิตไฟฟ้า โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตควบคุมมลพิษ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และพื้นที่ใกล้โรงปูนซีเมนต์หรือนิคมอุตสาหกรรม

๒) กำหนดรูปแบบ/มาตรฐานการจัดการขยะโดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีการจัดการ แบบผสมผสานที่เหมาะสมกับการจัดการต้นทาง บริบทของพื้นที่และองค์ประกอบของขยะมูลฝอย การผลิตพลังงานที่ให้ออกชนเข้าร่วมดำเนินงาน หรือรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สามารถลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมกับลักษณะขององค์ประกอบขยะ หรือบริบทด้านเศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒) ของเสียอันตรายชุมชน

๑) จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการจัดการของเสียอันตรายชุมชนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการของเสียอันตรายชุมชนในภาพรวมของจังหวัด ตั้งแต่ การเก็บรวบรวม การเก็บกัก และการส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายในระยะเวลา ที่เหมาะสม โดยนารูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการ ของเสียอันตรายชุมชน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตนเอง

๒) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามารับรีไซเคิล หรือกำจัดของเสียอันตรายชุมชน ให้มากขึ้นครอบคลุมทุกภูมิภาค โดยสนับสนุนการลงทุนในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสนับสนุนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ Circular economy

๑.๓) มูลฝอยติดเชื้อ

๑) พัฒนาและปรับปรุงระบบควบคุมกำกับติดตามการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อโดยการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Tracking) ที่มีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการใช้งาน

๒) เพิ่มศักยภาพระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพดำเนินการระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนในการสร้างระบบจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรองรับปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้นจากชุมชน

๓) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับดูแลให้มีการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดในชุมชน และนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๑.๔) กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

๑) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานรีไซเคิลและสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค เพื่อให้สามารถจัดการกากอุตสาหกรรมของเสียอันตรายชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านชนิดและปริมาณ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้มีการนำกากอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายไปจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งในการจัดการกากอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายของผู้ประกอบการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมลดลง

๒) กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับสถานที่ที่มีการดำเนินงาน การจัดการขยะหรือกากของเสียที่เป็นอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานที่กำจัด ขยะมูลฝอย ร้านรับซื้อของเก่า และโรงงานรีไซเคิลทุกประเภท โรงงานหรือสถานประกอบการ ถอดแยกซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สถานที่รับคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อและสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม

๓) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการจัดการ กากของเสียที่เกิดจากสถานประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) กำหนดแนวทางการจัดการขยะที่ยังไม่มีระบบการจัดการ หรือขยะที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ใหม่บางประเภทที่คาดว่าจะจะเป็นปัญหาในอนาคต ได้แก่ ขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง ซากรถยนต์ และซากแบตเตอรี่ ซากรถยนต์ไฟฟ้า ซากโซล่าเซลล์จากชุมชน ของเสียจากสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และของเสียจากการเลิกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เติมปรอท

มาตรการที่ ๓ การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ

๑) พัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทางตาม Product Life Cycle ตั้งแต่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต การบริโภค และการจัดการหลังจากการบริโภค โดยการพัฒนากฎหมายเดิม เช่น การเพิ่มเติมหมวด/มาตรา ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือพัฒนากฎหมายใหม่ ตามหลักการ EPR หรือเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) ผลักดันการออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ให้มีผลบังคับใช้

๓) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน เพื่อกำหนดอำนาจ และหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตามกฎหมาย และดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับในการเป็นศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด

๔) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดในชุมชน และกากของเสียอันตรายจากสถานประกอบการขนาดเล็ก ตั้งแต่การคัดแยกที่ต้นทางจนถึงการกำจัดและบังคับใช้อย่างเข้มงวด

๕) พัฒนา ปรับปรุงและเชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผน การกำกับดูแลและการแก้ไขปัญหาให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) จัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักให้กับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๗) ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการขยะ อาทิ นวัตกรรมสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เทคโนโลยีรีไซเคิลและอัพไซเคิล นวัตกรรมการนำขยะไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชน นวัตกรรมจัดการขยะอาหาร นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับกลุ่มพื้นที่ขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งพื้นที่เกาะ เทคโนโลยีการจัดการซากโซล่าเซลล์จาก

ชุมชน การสร้างเครือข่าย/ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในระดับชุมชน (Innovation center)

จังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในการถ่ายทอดนโยบายหลัก การกำกับ ติดตาม เร่งรัด การดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอย ของจังหวัด
- ๒) เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในจังหวัดให้หมดไป โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่พุ่มสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิม ให้ถูกต้อง
- ๓) สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด (ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)) โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย
- ๔) สนับสนุนให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลด คัดแยก ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ที่ต้นทางให้กับประชาชน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลด คัดแยกและ นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

๖) ติดตามและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน

- ๗) สนับสนุนการจัดหาพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๘) สนับสนุนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น
- ๙) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ร่วมกับจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของจังหวัด
- ๒) ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในพื้นที่ให้หมดไป โดยดำเนินการ ปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่พุ่มสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง
- ๓) ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบแยกประเภท เพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๔) รวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน ส่งเสริมให้เอกชน เป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
- ๕) เตรียมการในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอย
- ๖) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสม เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๓) จัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนในระดับ

ท้องถิ่น

๔) ติดตามและบังคับใช้กฎหมายกับเอกชนผู้รับจ้างในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เอกชนดำเนินจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่บริการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๕) ดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น

๑๐) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้นำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) มาดำเนินการ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ขึ้นเพื่อให้จังหวัด อ่างทอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหมู่บ้านทั่วประเทศ นำไปขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้บรรลุผล เกิดความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นโยบายกระทรวงมหาดไทยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กระทรวงมหาดไทย กำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถ้อยแถลงในการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ (COP๒๖) ณ เมืองกลาสโกว์ สหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ว่าประเทศไทยพร้อมยกระดับการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างเต็มที่ทุกวิถีทางเพื่อบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี พ.ศ. ๒๖๐๘ (ค.ศ. ๒๕๖๕) และในการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการและกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก ครั้งที่ ๑๓-๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้มีมติเห็นชอบการขึ้นทะเบียนของโครงการถึงขยะเปียก ลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเทศไทย ตามโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยในขั้นตอนต่อไปเป็นการทวนสอบเพื่อรับรองคาร์บอนเครดิตในระยะเวลาดำเนินการ ๗ ปี นับจากวันเริ่มโครงการคือวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งต้องเก็บข้อมูลจำนวนประชากร เด็กเล็ก และนักเรียนที่มีการจัดทำถังขยะเปียกเป็นรายเดือนระยะเวลาทั้งสิ้น ๗ ปี กระทรวงมหาดไทย จึงได้แจ้งจังหวัดให้แจ้งอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสำรวจและจัดทำข้อมูลถังขยะเปียก ในระดับครัวเรือน โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ โดยอาจมอบหมายให้อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เป็นผู้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลประเภทครัวเรือน ครูเป็นผู้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลประเภทโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลประเภทยุติพัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ ซึ่งจะมีการทวนสอบจากผู้ประเมินภายนอก (Validation and verification Body: VVB) เพื่อทำการตรวจสอบเอกสารในภาพรวม โดยผู้ประเมินภายนอกจะลงพื้นที่ ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบข้อมูลการจัดทำถังขยะเปียก ลดโลกร้อนรายเดือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รวบรวมและบันทึกไว้ในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเริ่มต้นการทวนสอบในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ในพื้นที่ ๔ จังหวัด คือจังหวัดสมุทรสงคราม ลำพูน อำนาจเจริญ และเลย และจะมีการทวนสอบทุกจังหวัด ช่วงต้นปี ๒๕๖๖ โดยการสุ่มลงตรวจครัวเรือน ที่จัดทำถังขยะเปียก ลดโลกร้อน สุ่มตรวจครัวเรือนตามข้อมูลที่บันทึกในระบบสารสนเทศฯ และอาจมีการสัมภาษณ์ครัวเรือนและ

ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการฯ หลังจากนั้นจึงจัดทำข้อมูล รายงานผลการทวนสอบ รายงานองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) เพื่อรับรองปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากโครงการถึงขยะเปียกลดโลกร้อน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำคาร์บอนเครดิตที่ได้ เข้าสู่กระบวนการซื้อขายคาร์บอนเครดิตต่อไป

๑.๕ นิยามและความหมาย

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, ๒๕๓๔)

ขยะมูลฝอย (solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นๆ และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื่อมมูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือนยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๘)

ขยะย่อยสลาย (compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่นับรวมถึงซากสัตว์หรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยขยะที่ย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือพบมากถึง ๖๔% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๘)

ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจุกเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับสองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ ๓๐% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๘)

ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุธรรมชาติ วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจเกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจุกสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มีมักจะพบน้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง ๓% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๘)

ขยะทั่วไป (General waste) มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอลียูรีเทนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ ๓% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๘)

ขยะมูลฝอยติดเชื้อ หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือความเข้มข้นซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยเหล่านั้นแล้ว สามารถทำให้เกิดโรคได้กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือใช้ใน

กระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชั้นสุตรศพหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ (กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ, ๒๕๔๘)

๑. ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชั้นสุตรศพหรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง

๒. วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ไบโอมิด กระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้วสไลด์ และกระจกปิดสไลด์

๓. วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่างๆ และท่อยาง

๔. มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

๑.๖ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกระทรวงมหาดไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙

ท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดโควิด - ๑๙ ที่ดำเนินมาเป็นปีที่ ๓ ซึ่งเริ่มผ่อนคลายมาตรการและ เริ่มนโยบายการอยู่ร่วมกับโรคชนิดใหม่ให้ได้ ดูแล้วน่าจะเป็นปีที่สถานการณ์กำลังดีขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับต้องเจอกับวิกฤตที่ไม่คาดคิด ทั้งวิกฤตด้านพลังงานและอาหาร วิกฤตเศรษฐกิจ และอีกหนึ่งในวิกฤตที่ปีนี้โลกของเราต้องเจอนั่นก็คือ สภาพอากาศที่รุนแรงสุดขีดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากนั้นหากโลกยังคงนิ่งเฉยกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากกลุ่มผู้ก่อมลพิษหลัก ในขณะที่อุณหภูมิเฉลี่ยโลกกำลังสูงขึ้นทุก ๆ ปี ทำให้เราต้องเจอกับเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขีดดังเช่นในปี นี้ เช่น เหตุการณ์ฝนตกหนักและน้ำท่วมฉับพลัน คลื่นความร้อนที่ทำให้เกิดภัยแล้งอย่างรุนแรง จนทำให้เกิดไฟป่าเป็นวงกว้างในหลายประเทศ รวมไปถึงการจัดการขยะพลาสติก การประกาศงดแจกถุงพลาสติกตามห้างสรรพสินค้า รวมถึงเชิญชวนให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่างการพกถุงผ้า กระบอกน้ำส่วนตัว และแยกขยะพลาสติกประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กระบวนการรีไซเคิล ทางเดียวที่จะแก้ปัญหามลพิษพลาสติกได้ก็คือการเปลี่ยนไปสู่ระบบการใช้ซ้ำ

ในส่วนของประเทศไทยเอง ภาครัฐได้นำเสนอ “แผนที่นำทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภายในปี ๒๕๗๓ (Nationally Determined Contributions-NDCs) และยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยฉบับปรับปรุง (Net Zero)” โดยมีเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ตามนโยบายของรัฐบาลที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถ้อยแถลงในการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ (COP๒๖) ณ เมืองกลาสโกว์ สหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ว่า ประเทศไทยพร้อมยกระดับการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเต็มที่ทุกวิถีทางเพื่อบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) และบรรลุเป้าหมายการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี พ.ศ. ๒๖๐๘ (ค.ศ. ๒๐๖๕)

ดังนั้น เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ สถานการณ์โรคระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) รวมถึง ให้เกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะมูล

ฝอยชุมชน และเป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) กระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ขึ้น โดยแผนปฏิบัติการฉบับนี้จะมุ่งเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉพาะการจัดการขยะอินทรีย์หรือขยะเปียก ตามโครงการจัดท่างขยะเปียก ลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเน้นสร้างความตระหนัก/ ความรับผิดชอบของผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับครัวเรือน โดยจะเกิดประโยชน์ทั้งการลดขยะเปียก/ขยะเศษอาหาร การลดงบประมาณ ในการจัดการขยะ อีกทั้ง สามารถลดก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศ ผ่านเครือข่ายความร่วมมืออาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งในปี ๒๕๖๙ นี้ ได้ส่งเสริมการนำขยะบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่อีกด้วย การจัดการขยะอันตรายชุมชน การผลักดันการดำเนินการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีการขนขยะไปยังเจ้าภาพเพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ระยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง มีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มุ่งผลสู่การขับเคลื่อน Sustainable Development Goals : SDGs
๒. ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นไป ตามนโยบายของรัฐบาล ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรี แผนขยะประเทศฉบับที่ ๒ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน
๓. ส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นการลดใช้ถุงพลาสติกและโฟม ซ้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการคัดแยก ตั้งแต่ต้นทาง โดยใช้หลัก ๓Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ ๓ ช: ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่
๔. สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยชุมชนเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
๕. สนับสนุนและส่งเสริมในการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอย
๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม/ภาคประชาชน
๗. เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในส่วนราชการระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมไปถึงองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
๘. เพื่อให้มีแนวทางให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม/ภาคประชาชน
๙. เพื่อเป็นแผนปฏิบัติการให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปรับใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการดำเนินการและการกำหนดเป้าหมาย

๑. กำหนดเป้าหมายโดยยึดจากแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)
๒. วิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศ แนวนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นฐานคิดในการสร้างมาตรการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน (Area - Base Problems)

๓. กำหนดกรอบการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนในการวางแผนและกำหนดมาตรการ คือ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

ต้นทาง ลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

กลางทาง เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปลายทาง ขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. การนำหลัก 3 Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้น้อย ใช้น้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ และหลักประชารัฐ ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคศาสนาภาคประชาสังคมและ ภาคประชาชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหา

๕. การนำกรอบนโยบายสำคัญของรัฐบาลมาใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินการ

เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙

๑. ขยะมูลฝอยมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น และส่งเสริมการคัดแยกขยะในชุมชน
๒. ขยะอินทรีย์ครัวเรือนได้รับการบริหารจัดการและนำไปใช้ประโยชน์
๓. ขยะมูลฝอยได้รับการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ในการรวบรวม เก็บขนขยะ และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
๕. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
๖. ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น เพื่อลดปัญหางบประมาณในการจัดการ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการเกิดก๊าซเรือนกระจก
๗. ผู้สมัครสมาชิกอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เพิ่มขึ้น และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและพัฒนา สภาพแวดล้อมชุมชน
๘. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๑

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ **ที่ตั้ง** องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอจัตุรัส ลักษณะพื้นที่เป็นรูปยาวแนวเหนือใต้ โดยมีถนนสายชัยภูมิ-สีคิ้ว (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๑) ตัดผ่านตลอด เริ่มจากบ้านโคกแพงพวย หมู่ที่ ๑๕ จนถึงบ้านโนนไฮ หมู่ที่ ๑๓ ระยะทางประมาณ ๑๔ กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านค่าย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลหนองบัวใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองบัวบาน และตำบลบ้านกอก อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

๑.๒ **เนื้อที่** องค์การบริหารส่วนตำบลมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๐๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖๓,๗๕๐ ไร่

๑.๓ **ภูมิประเทศ** สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน สามารถแบ่งออกได้ ๔ ลักษณะ ดังนี้

สภาพพื้นที่ลุ่มน้ำขัง เป็นบริเวณที่มีแหล่งน้ำขังและเป็นทางน้ำไหลผ่านในฤดูน้ำหลากอยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่ แหล่งน้ำที่สำคัญบริเวณนี้ได้แก่ บึงละหาน ลำคันฉู หนองหญ้าขาวนวก หนองจอก หนองก้นกง หนองแพงพวย เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ต่ำรับน้ำที่ไหลมาจากทิศตะวันออกของพื้นที่ในฤดูฝน และเป็นบริเวณที่น้ำจากลำน้ำชีไหลเอ่อล้นขึ้นมา ทำให้บริเวณที่มีน้ำขังแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง ในฤดูแล้งพื้นที่บางส่วนใช้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สาธารณประโยชน์

สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างเรียบ อยู่สูงขึ้นมาจากสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำขัง ส่วนใหญ่อยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่และค่อนข้างไปทางทิศตะวันตกของพื้นที่บริเวณใกล้กับหมู่บ้าน พื้นที่ดังกล่าวจะมีลำห้วยหรือทางน้ำเล็ก ๆ ไหลผ่านในฤดูฝนเท่านั้น มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๙๐-๒๐๐ เมตร

สภาพค่อนข้างเรียบระหว่างเนิน ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ เกิดอยู่ตามบริเวณระหว่างเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ มีทางน้ำไหลในฤดูฝน

สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงลาดชัน อย่างทิศตะวันออกเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลกะฮาด และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๐๐-๒๓๖ เมตร บริเวณบางแห่งจะมีหินทรายไหลอยู่ทั่วไป

๒. เขตการปกครอง ประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองทั้งสิ้น ๑๘ หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๔,๓๖๒ ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด ๑๒,๕๖๐ คน โดยเป็นประชากรชายจำนวน ๖,๑๐๖ คน เป็นประชากรหญิงจำนวน ๖,๔๕๔ คน ความหนาแน่นของประชากร (ดังตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อหมู่บ้านในเขตตำบลละหาน จำนวนครัวเรือน และข้อมูลประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	ละหาน	๒,๕๐๐	๓๕๕	๔๔๖	๔๘๒	๙๒๘
๒	ละหาน	๒,๔๖๐	๒๙๐	๔๑๘	๔๔๙	๘๖๗
๓	ห้วยยาง	๕,๖๒๕	๒๕๐	๓๓๘	๓๖๐	๖๙๘
๔	หนองหญ้าข้าวนก	๓,๖๔๙	๒๕๖	๓๗๑	๔๒๑	๗๙๒
๕	โนนจาน	๔,๓๗๕	๒๖๒	๓๕๓	๓๙๙	๗๕๒
๖	ท่าศาลา	๓,๑๒๕	๑๐๘	๑๗๕	๑๖๖	๓๔๑
๗	กึ่งก	๕,๐๐๐	๒๗๐	๔๔๓	๔๓๒	๘๗๕
๘	โคกแพงพวย	๒,๑๕๒	๓๒๐	๔๒๙	๔๓๐	๘๕๙
๙	สี่	๓,๗๕๐	๒๑๓	๓๑๐	๓๑๗	๖๒๗
๑๐	หนองสมบุรณ์	๒,๗๐๐	๒๘๖	๓๔๙	๓๔๗	๖๙๖
๑๑	ดอนละนาม	๕,๐๐๐	๒๐๖	๒๘๓	๒๘๖	๕๖๙
๑๒	โนนสง่า	๓,๗๕๐	๒๔๖	๓๘๙	๔๕๖	๘๔๕
๑๓	โนนไฮ	๔,๓๗๕	๑๙๔	๒๓๓	๒๓๘	๔๗๑
๑๔	โนนจาน	๓,๗๕๐	๒๕๓	๓๖๖	๓๘๕	๗๕๑
๑๕	โคกแพงพวย	๒,๔๗๖	๑๗๕	๒๖๑	๒๘๘	๕๔๙
๑๖	หนองไผ่งาม	๒,๒๙๒	๑๔๕	๒๓๑	๒๔๓	๔๗๔
๑๗	ละหาน	๔,๑๗๐	๒๙๗	๔๐๘	๔๔๔	๘๕๒
๑๘	หนองหญ้าข้าวนก	๒,๖๐๑	๒๓๖	๓๐๓	๓๑๑	๖๑๔
รวม		๖๓,๗๕๐	๔,๓๖๒	๖,๑๐๖	๖,๔๕๔	๑๒,๕๖๐

ส่วนที่ ๒

สถานภาพและปัญหาขยะมูลฝอย

๑. ปริมาณขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหานที่เกิดขึ้นคำนวณความจุของรถบรรทุกขยะ มีประมาณ วันละ ๑๐ ตัน/วัน

ฐานข้อมูลขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณและอัตราการเกิดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

หน่วยงาน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร		ปริมาณขยะมูลฝอย ตัน/วัน	อัตราการเกิดขยะ (ก.ก./คน/วัน)
		จำนวน (คน)	ครัวเรือน		
อบต.ละหาน	๑๐๒	๑๒,๕๖๐	๔,๓๖๒	๑๐	๐.๘

๒. การกำจัดขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานจะให้บริการเก็บขนขยะจากครัวเรือน โดยมีรถบรรทุกขยะแบบอัดท้าย จำนวน ๒ คัน ให้บริการเก็บขนขยะสัปดาห์ละ ๖ วัน แล้วนำไปรวมไว้ที่สถานที่กำจัดขยะ โดยให้บริการเก็บขนขยะครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

ตารางที่ ๓ แสดงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

หน่วยงาน	การบริหารจัดการขยะมูลฝอย			วิธีการกำจัด			
	ดำเนินการเอง	จ้าง เอกชน	กำจัดในพื้นที่ ของหน่วยงานอื่น	เทกองบน พื้นที่	ฝังกลบ	ฝังกลบถูก หลักสุขาภิบาล	เตาเผา
อบต.ละหาน	/			/	/		

๓. สถานที่กำจัดขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๔ บ้านหนองหญ้าขาวน ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ขนาดพื้นที่ ๘ ไร่ เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๔. สถานภาพระบบการบริหารจัดการขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน มีวิธีการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยโดยจัดเก็บเอง ปริมาณขยะมูลฝอย โดยเฉลี่ย ๑๐ ตัน /วัน คนงานขับรถขยะและพนักงานเก็บกวาดขยะจำนวน ๘ คน และมีที่ดินสำหรับทิ้งขยะมูลฝอย ๘ ไร่

๕. การกำจัดขยะ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ใช้วิธีการกำจัดขยะแบบฝังกลบอย่างง่าย

๖. อัตราค่าธรรมเนียมการบริการเก็บขนขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน เก็บค่าธรรมเนียมในการบริการเก็บขนขยะมูลฝอย รายได้จากค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะมูลฝอยประมาณ ๔๗๔,๗๒๐ บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการเก็บขนขยะมูลฝอยประกอบด้วยเงินเดือน ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าน้ำใช้จ่ายในการขุดกลบขยะพร้อมปรับเกรด โดยแบ่งเป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บ หลังคาเรือนละ ๒๐ บาท/เดือน

๗. สรุปประเด็นปัญหาด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ยังมีอยู่ในปัจจุบัน คือ

๑. ประชาชนในท้องถิ่น ขาดจิตสำนึก ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย
๒. การดำเนินการและดูแลรักษาระบบกำจัดไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
๓. ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติที่มีความรู้ความชำนาญ
๔. ขี้อจำกัดด้านงบประมาณ
๕. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในเรื่องศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมยังไม่ได้กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน
๖. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์น้อยมาก
๗. เมื่อบ่อบำบัดขยะเต็มในอนาคตจะขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะ

ส่วนที่ ๓

แนวทางการบริหารจัดการ

๑. วิสัยทัศน์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

“เกษตรกรรมยั่งยืน อุตสาหกรรมก้าวหน้า แหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ชุมชนมีความสุข”

๒. พันธกิจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย จัดให้มีสถานที่ทิ้งขยะและปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานที่กำจัดขยะ จัดทำและบำรุงระบบกำจัดน้ำเสียจากชุมชนจัดทำและบำรุงรักษาไฟฟ้า ไฟฟ้าสาธารณะ น้ำประปาใช้ครบทุกครัวเรือน ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกต้นไม้ อนุรักษ์ป่าชุมชน จัดทำและบำรุงรักษาตลาดชุมชน จัดให้มีอาคารสถานที่สำนักงาน ให้บริการที่สะดวกสบายและสวยงาม

๓. มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานมีการเก็บรวบรวมขยะ โดยได้กำหนดเวลาของการปฏิบัติในแต่ละวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

ยุทธศาสตร์ของแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม
- ๒) จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน ให้ถูกหลักวิชาการ
- ๓) กำหนดเขตพื้นที่ห้ามเทกองขยะมูลฝอย
- ๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีที่จุดรวบรวมขยะอันตรายในหมู่บ้าน/ชุมชน ละ ๑ จุด โดยไม่ให้เกิดมลภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมและประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างนิสัยของคนในชุมชนในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง
- ๒) ส่งเสริมให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
- ๓) ส่งเสริมการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ
- ๔) ส่วนราชการ/องค์กร กำหนดมาตรการให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการพัฒนา

- ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยหรือประกาศท้องถิ่นในการลด คัดแยกขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย
- ๒) อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศเขตพื้นที่ห้ามเทกอง รวมถึงห้ามมิให้มีศูนย์ขนถ่ายขยะมูลฝอยในเขตชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างวินัยของคนมุ่งสู่การบริหารจัดการขยะที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

- ๑) บังคับใช้กฎหมาย
- ๒) สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
- ๓) ประชาสัมพันธ์ ธารรงค์ ให้ความรู้ การลด คัดแยกขยะที่ต้นทาง
- ๔) จัดกิจกรรมสร้างนิสัยการจัดการขยะมูลฝอยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดในตำบลห้วยม่วง
- ๕) ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๖) ตรวจสอบ ดำเนินคดีกับผู้ลักลอบทิ้งขยะ กากอุตสาหกรรม
- ๗) สนับสนุนการใช้สื่อมวลชนช่วยปลุกกระแสสังคม เพื่อสร้างวินัยคนในชาติให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
- ๘) ส่งเสริม/สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารขยะ และกองทุนฌาปนกิจชุมชนเพื่อบริหารจัดการรายได้จากการซื้อขายขยะชุมชน

ส่วนที่ ๔

แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลละหาน

๔.๑ แผนงานระยะเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๙)

แผนงานที่ ๑ : ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม

- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมในชุมชนส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ปรับปรุง ฟื้นฟู สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักวิชาการ และห้ามเทกอง

แผนงานที่ ๒ : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ต้องมีการคัดแยกขยะอย่างถูกหลักวิชาการ

แผนงานที่ ๓ : ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือศูนย์

- พัฒนาพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือศูนย์ และส่งเสริมให้เป็นศูนย์เรียนรู้

แผนงานที่ ๔ : ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และการบังคับใช้กฎหมาย

- สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ หรือปรับปรุงเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และของเสียอันตราย
- ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง/กำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลที่ไม่ถูกหลักวิชาการ

แผนงานที่ ๕ : สร้างจิตสำนึก

- สร้างความรู้ให้กับประชาชน เยาวชน ให้ทราบถึงปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการลด คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
- จัดกิจกรรม big cleaning day ในหน่วยงาน และชุมชน
- ส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการลดการใช้ถุงพลาสติก และโฟม หรือวัสดุที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อสอนในสถานศึกษาทุกสังกัด และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนงานที่ ๖ : การติดตามประเมินผล

- ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ในระดับส่วนราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน

ส่วนที่ ๕

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัด
สะอาด”ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธานคณะกรรมการมี
อำนาจหน้าที่ดังนี้

- ๑) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่
- ๒) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่น โดยการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการ
ดำเนินงานให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่
- ๓) กำหนดจุดรวบรวมของเสียอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน แห่งละ ๑ จุด
- ๔) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและบริหารจัดการขยะให้แก่ประชาชนในพื้นที่
- ๕) สนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการตาม
แผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น
- ๖) ติดตามและประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัด
สะอาด”เสนอต่อนายอำเภอ
- ๗) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๕

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

๑. ตำบลแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย “จังหวัดสะอาด” ระดับอำเภอ โดยมีอำเภอเป็นประธานคณะทำงาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) จัดทำแผนระดับตำบล เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีการดำเนินการคัดแยกขยะ

๒) กำหนดให้มีจุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชนอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๑ จุด

๓) กำหนดให้มีจุดรวบรวมขยะอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับอำเภอ

๔) ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน” จังหวัดสะอาด” เสนอนายอำเภอภูพาน

๕) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอ

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธานคณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่

๒) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่น โดยการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่

๓) กำหนดจุดรวบรวมของเสียอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน แห่งละ ๑ จุด

๔) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและบริหารจัดการขยะให้แก่ประชาชนในพื้นที่

๕) สนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น

๖) ติดตามและประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” เสนอต่อ นายอำเภอ

๗) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น